

Charly Salonius-Pasternak, vanhempi tutkija, Ulkopoliittinen instituutti
Ville Sinkkonen, tutkija, Ulkopoliittinen instituutti

TRUMP 2.0 VAI ENSIMMÄINEN BIDENIN HALLINTO?

KUINKA ERI MAAILMANKUVAT MUOKKAAVAT YHDYSVALTOJEN ULKOPOLITIikkaa

Yhdysvaltojen presidentillä on paljon valtaa maan ulkopoliitikassa. Presidentti Donald Trumpin ja haastajaehdokas Joe Bidenin erilaiset maailmankuvat vaikuttavat siihen, miten tulevien vuosien keskeisiä ulkopoliittikan haasteita käsitellään.

Presidentti Trumpin näkemys kansainvälisistä kysymyksistä on pysynyt huomattavan samanlaisena aina 1980-luvulta lähtien. Trump on johdonmukaisesti ollut eri mieltä tulkinnasta, jonka mukaan Yhdysvallat saa huomattavia turvallisuus- ja talousetuja johtavasta asemastaan toisen maailmansodan jälkeisessä kansainvälisessä järjestelmässä. Trump kokee, että muut valtiot ja erityisesti Yhdysvaltojen liittolaiset ovat vuosikymmenten ajan hyväksikäyttäneet maan avokätisyyttä.

Trumpin maailmassa kansainväliset suhteet tulisi rakentaa kahdenvälisille sopimuksille, ja Yhdysvaltojen pitäisi kerätä ”kunnioitusta” niin liittolaisilta kuin kilpailijoiltaan sotilaallisella ja taloudellisella voimalla sekä

”voitoilla” ja kovistelulla. Trumpin jatkokausi suuntaisi Yhdysvaltoja yhä kauemmas monenkeskisistä instituutioista. Yhdysvallat keskittyisi yhä vahvemmin kahdenvälisiin ”diileihin”, jotka tarjoavat maalle lyhyen aikavälin hyötyjä. Esimerkiksi turvallisuus- ja puolustusyhteistyön saralla tällainen kahdenvälisyyden korostuminen voi jopa avata uusia mahdollisuuksia Suomen kaltaisille maille, kunhan Yhdysvallat ei laajamittaisesti vetäydy euroatlanttisesta yhteistyöstä.

Entisen varapresidentti Bidenin ulkopoliittista linjaa määrittäisivät todennäköisimmin kolme pääperiaatetta. Tärkeimpänä periaatteena on Yhdysvaltojen johtoasema, sillä niin sanottu ”amerikkalainen erityislaatuisuus” on ollut aina osa

Bidenin ajatusmaailmaa. Biden uskoo, että jos Yhdysvallat ei ota johtavaa roolia, joku muu ottaa sen vastoin Yhdysvaltojen etua. Valtatyhjiö puolestaan johtaisi kaaokseen, joka olisi yhtä lailla maalle vahingollinen. Toinen periaate on, että hyvän johtajuuden on tasapainoteltava oman edun tavoittelun ja hyveellisyyden välillä sekä edistettävä tiettyjä universaaleja Yhdysvalloille tärkeitä arvoja. Kolmas periaate, ja Bidenin silmissä Yhdysvaltojen suurin ulkopoliittinen saavutus, on liittolaisten ja kumppaneiden verkosto. Bidenin tavoitteena on ylläpitää vahvoja suhteita samanmielisiin, liberaaleihin demokraattisiin valtioihin. Tämä pönkittää Yhdysvaltojen asemaa globaalin järjestelmän johtajana.

Bidenin hallinto merkitsisi monin tavoin Yhdysvaltojen perinteisen, Trumpin presidenttikautta edeltäneen kansainvälispoliittisen roolin palauttamista, mutta se ei automaattisesti veisi maan ulkopoliittikkaa takaisin presidentti Obaman aikakaudelle. Vaikka Bidenin tavoitteet osin vastaavat hänen entisen esimiehensä päämääriä, kansainvälisen politiikan muutokset, kuten geostrategisen ja geotaloudellisen suurvaltakilpailun nousu, vaativat uudenlaisen lähestymistavan.

Vaikka ehdokkaiden maailmankuvat eroavat toisistaan, Yhdysvalloilla on tunnistettavia intressejä ja strategisia tavoitteita, jotka säilyvät hallinnosta riippumatta. Yhdysvaltojen ja Kiinan välinen suhde on jo muodostunut tällaiseksi kiintopisteeksi. Riippumatta siitä kuka valkoiseen taloon valitaan, seuraava hallinto näkee Kiinan todellisena haastajana kaupan ja kasvavan sotilasvoiman saralla. Yhdysvaltojen intresseissä on ennustettavampi, oikeudenmukaisempi ja vakaampi suhde Kiinan kanssa, mikä ankuroituisi vallitsevaan kansainväliseen järjestykseen. Ehdokkaat tosin rakentaisivat suhdetta Kiinaan hyvin erilaisin keinoin. Siinä, missä Trump suosii yksipuolisia toimia, sanallisia hyökkäyksiä ja tullimaksuja, Biden saattaisi ajaa Yhdysvaltojen liittolaisten kanssa lähestymistapaa, jossa sekoittuisivat yhteistyö ja haastaminen.

Virkakautensa aikana Trump on tehnyt suoranaisten taiteenlajin Yhdysvaltojen ”vapaamatkustavien” liittolaisten läksyttämistä ja monenvälisen instituutioiden, kuten Euroopan unionin ja WHO:n, sekä kansainvälisten sopimusten, kuten Pariisin ilmastopimuksen ja Iranin ydinsopimuksen, kritisoinnista ja hylkäämisestä. Biden puolestaan on ilmaissut kiinnostuksensa vastaavien yhteistyöraamien vahvistamiseen. Hän haluaa Yhdysvaltojen muokkaavan tulevaisuuden kansainvälisen järjestelmän sääntöjä, normeja ja instituutioita yhdessä samanmielisten kumppaneiden ja liittolaisten kanssa. Näin hän palauttaisi Yhdysvaltojen ulkopoliittikkaa kohti perinteisempää, toisen maailmansodan jälkeisellä aikakaudella vuosikymmeniä vallinnutta linjaa.

Bidenin mukaan monikansallisissa ongelmissa, joista keskeimpänä hän näkee ilmastomuutoksen, yhteistyön täytyy kattaa myös Yhdysvaltojen kilpailijat. Hän kirjoittaa *Foreign Affairs*issa, että ”Yhdysvaltojen on johdettava maailma kohtaamaan kriittinen uhka – ilmastomuutos. Jos emme onnistu tässä, millään muulla ei ole merkitystä”. Biden on tehnyt selväksi, että hän palauttaisi Yhdysvallat välittömästi takaisin Pariisin ilmastopimukseen ja tavoittelisi päästöneutraaliutta vuoteen 2050 mennessä. Toinen keskeinen

asia, jota Biden käsittelee erityisesti Venäjän ja Kiinan kanssa, ovat ydinaseet ja aseriisunta.

Kuten esimerkit osoittavat, tiettyjen rakenteellisten raamien puitteissa Yhdysvaltojen seuraavan presidentin maailmankuva vaikuttaa maan ulkopoliittikkaan sekä siihen, miten kansainvälisiä haasteita käsitellään tulevaisuudessa. Maille, jotka arvostavat toimivaa monikeskistä ja sääntöihin perustuvaa järjestelmää, neljä lisävuotta Trumpin ”Amerikka ensin” -poliittikkaa merkitsisi uusien vaihtoehtojen yhteistyötapojen etsimistä. Niissä Yhdysvallat olisi todennäköisesti mukana vaihtelevasti, jos ollenkaan. Mikäli vaalit johtavat Bidenin voittoon ja demokraattipuolueen enemmistöön kongressin molemmissa huoneissa, on mahdollista, että Yhdysvallat ottaa takaisin johtajaroolinsa, olipa kyse pandemioiden tai ilmastomuutoksen torjunnasta tai ydinaseriisunnasta.

Euroopan kannalta tilanne on selkeä: Bidenin valinta parantaisi transatlanttisia suhteita. Yhdysvallat ja Eurooppa voisivat jälleen löytää toisensa ja pyrkisivät vahvistamaan yhteisille intresseille perustuvaa suhdettaan. Jos Trump valitaan, maan suhde perinteisiin liittolaisiin etäännyisi entisestään. Sektorikohdittainen yhteistyö, kuten tiedustelutietojen jakaminen tai koordinointi eräissä kohdennetuissa pakotteissa, kuitenkin jatkuisi. /